

Rationella argument biter inte på känslor. Kanske är det med kärnkraftsmotståndet som med kommunismen: det är inte förrän villfarelsen praktiseras fullt ut som anhängarna kan övertygas om att de har fel. När Rysslands planerade tio nya kärnkraftverk exporterar el till Sverige är det möjligen dags att tänka om.

I ett avslutande kapitel möter Sorman ett mindre antal miljöaktivister och globaliseringsmotståndare, till exempel amerikanen

John Zerzan, Zac Goldsmith (son till Jimmy) och den tyske sociologen Ulrich Beck. Doktrinerna varierar kraftigt, från total stenåldersfanatism och våldsromantik (Zerzan, eller ska det stivas Tarzan?) till radical chic-konservatism och konspirationsteorier som understöds med pappas pengar (Goldsmith) till Beck som kräver mer fantasi (?) i samhället, samt att det offentliga tar över forskningen...

Om träd kunde kramas skulle deras känslöytringar sannolikt inte

gälla dessa herrar. Jag däremot kramar i andanom de träd som gav papper till Sormans bok; en svensk översättning skulle vara på sin plats.

Jacob Arfwedson (jarfwedson@yahoo.com) är frilansskribent, tidigare forskningsansvarig vid World Association of Newspapers.

BOKFAKTA

Författare: Guy Sorman

Titel: Le progrès et ses ennemis

Förlag: Fayard, 2001

RONALD REAGAN

Reagan var allt som inte Clinton var

Av P J Anders Linder

Förklaringen till Ronald Reagans framgång var hans beundransvärda karaktär, som väckte människors respekt.

DET FINNS många goda skäl att läsa Peggy Noonans nya bok om Ronald Reagan. *When Character Was King* har rent lyriska kvaliteter, med en ton på en gång bitterljuv och full av framtidstro. Den behandlar tunga politiska frågor på ett tillgängligt sätt, och den tecknar en engagerande bild av det dramatiska 1980-talet då Amerika vann det kalla kriget och världen slog in på en ljusare utvecklingsväg.

Dessutom finner man här ett infamt och tankeväckande porträtt av Bill Clinton, trots att denne knappast nämns i texten. Noonan är glasklar mellan raderna: Reagan var allt som Clinton inte var.

Clinton har fått mycket beröm för att ha fört demokraterna mittåt i politiken. Han triangulerade och

stod i, och kastade en hel del unket 1970-talstänkande över bord. Han presiderade över en makalös högkonjunktur och såg till att den stora välfärdsreformen blev verklighet där Reagan inte kom längre än till att beskriva problemet. Men ingen vettig människa som läser *When Character Was King* kan dra någon annan slutsats än att Clintons eftermäle snart kommer att te sig bra luggslitet jämfört med Reagans.

Att göra några bra drag är stort. Att vända spelet är bra mycket större.

Peggy Noonan beskriver Ronald Reagan som en förträfflig människa: humoristisk, ärlig, äkta, västfast. Hon har vänt på många stjärnor för att hitta mindre smickrande historier, men har kommit tomhänt tillbaka till tangentbor-

det. Solskenshistorierna är desto fler: glada kommentarer från sjukbädden direkt efter mordförsöket, generositet mot samhällets små som vänt sig till presidenten med sin sak, chosofrihet och respekt för arbetets värde. Och häri, menar hon, ligger förklaringen till hans framgång. Hans karaktär är beundransvärd och den väckte människors respekt. Sådan skall man vara om man vill utöva ett presidentskap med varaktigt lyster.

Vilka mekanismer får då den sortens människor att bekläda maktens högsta positioner i en modern demokrati? Se där en fråga för statsvetarkåren att sätta tänderna i.

Men boken om Reagan stimulerar till fler reflektioner, inte minst kring betydelsen av fantasi. Var går egentligen gränsen mellan att vara visionär och verklighetsfrämmande, optimistisk och naiv? För det känns ändå som om det riktigt stora med Ronald Reagan inte var hans anekdotförråd och varma hjärta, utan hans envetna övertygelse om att tillvaron kunde vara hopskruvad på ett annorlunda sätt. Att det inte var nödvändigt att världen skulle vara uppdelad i öst och väst. Att kommunismen var ond och onödig. Att det inte var någon naturlag som sade att Amerikas inflation skulle vara

tvåsiffrigt, arbetslöshet hög och marginalskatterna rent Feldtskt perversa.

Sedan 1960-talet hade det varit en självklarhet att staten skulle växa på civilsamhällets bekostnad i alla demokratier, och att kommunismen skulle tränga tillbaka demokratin över hela linjen. Allt fler hade kommit att betrakta Bresjnevdoktrinen och den växande statsmakten som naturlagar. Men Reagan sade nej, och inte bara nej. I motsats till tidigare generationers konservativa ledare hade han en god aning inte bara om vad han var emot utan också vad han var för.

Alltför många konservativa är stora hatare. Ibland underbart dräpande i sina giftigheter mot tidens

sjuka men till sist ändå sterila. Reagan däremot var kalifornier, ljus och solig, full av tro på individens chanser och det godas möjligheter. Hans mål låg inte bakåt, utan framåt. Och på färden mot det goda ville han ta människor med sig. Med en säker formulering skriver Noonan: "Han var nostalgisk över hur långt han hade kommit, inte över var han hade startat. Han trodde att de flesta amerikaner var sådana."

Reagan ställde sin attraktiva personlighet i tjänst hos den attraktiva idén om kraften i människors frihet och frivilliga samarbete. Han var övertygad om att kommunismen var antimänsklig och därmed ond, och att det var en plikt

att bekämpa den. Han bad Gorbatsjov att riva Muren. De världsvana flinade. Han vägrade att under Reykjavikmötets sista skälvande minuter ge upp SDI i utbyte mot nedrustning i Europa. De världsvana förfasade sig. Men sen hände något nytt och intressant. Sovjetunionen gick i väggen. Muren föll. Fantasin hade visat sig starkare än både våldet och cynismen.

P J Anders Linder (pjanders.linder@svensktnaringsliv.se) är chef för staben Kommunikation i Svenskt Näringsliv.

BOKFAKTA

Författare: Peggy Noonan
Titel: When Character Was King
Förlag: Viking, 2001

GLOBALISERING

Reportage från en värld i förändring

Av Karl Isaksson

Det främsta hotet mot frihandel och globalisering kommer inte från de populisterna som vädjar till isolationistisk provinsialism och slåss för protektionism. Farligare är de politiker som säger sig vara pragmatiska frihandelsvänner men som arbetar för "rättvis handel"

NÄR TVÅ journalister från the Economist skriver en bok som utlovar en hyllning till fenomenet Globalisering är det klart att förväntningarna blir höga. Och visst känner man igen både språket och idéerna från tidningen. Global är en lättläst bok, fylld av anekdoter och personliga upplevelser, kryddad med slagord som försvarar den pågående utvecklingen. Att analysen ibland är

något ytlig och argumentationen lite osammanhängande får ses som olycksfall i arbetet.

Författarna vill slå hål på de myter som grumlar debatten. Att globaliseringen har inneburit att marknaden gjort politiken betydelselös stämmer till exempel inte. Tyvärr skulle man kunna tillägga. Offentliga utgifter har aldrig utgjort så stor del av BNP i västerländska länder som nu. Politiker använder konkurrenspolitik för att

motarbeta framgångsrika företag. EU:s jordbrukspolitik är själva motsatsen till globalisering och frihandel.

Inte heller är globaliseringen ett predestinerat oåterkalleligt fenomen. Det är inte första gången vi har globalisering i världen. Förra gången, i början av förra seklet, hävdades det att krig var omöjligt eftersom handel och förbindelser länder emellan var så utvecklade. Det var fel då och det är antagligen fel idag.

Författarna använder John Maynard Keynes idéutveckling för att beskriva den förra globaliseringseran världen upplevde. I början av 1900-talet var antagligen globaliseringen mer utvecklad än idag eftersom det då fanns färre hinder för fri rörlighet av varor, tjänster, kapital och framförallt av människor. Keynes var vid den tiden en radikal frihandelsförespråkare. I samband med första världskriget och dess stängda gränser ändrade sig Keynes till att anse att protektionism nog var svaret på alla frågor. När andra världskriget var över hindrades globaliseringen